

Nu är ansvaret ditt!

Information från
Länsstyrelsen Dalarna

Energihushållning är allas ansvar

Alla verksamhetsutövare ska hushålla med energi och i första hand använda förnybara energikällor. Så står det i svensk miljölagstiftning (Miljöbalken). Det innebär att du som företagare ska:

- 1) Skaffa kunskap om energianvändningen
- 2) Identifiera möjliga åtgärder
- 3) Fortlöpande genomföra skäligen åtgärder

Här berättar vi om hur du kan göra och vilka stöd som finns.

Vi presenterar också tre goda exempel ur verkligheten. Landstingets miljöansvarige och två företagare berättar om hur de har gjort och hur mycket de har sparat i energikostnader för sina verksamheter.

Läs och se hur du kan göra. De delar gärna med sig av sina erfarenheter.

1

SKAFFA KUNSKAP OM ENERGI- ANVÄNDNINGEN – KARTLÄGGNING

Gör en energikartläggning av hela verksamheten; själva produktionen, byggnader och transporter. Omfattningen på kartläggningen beror på verksamhetens storlek och hur mycket energi som används. Innehållet bör bland annat ge svar på följande frågor:

- Hur mycket el/olja/gas/biobränsle används?
- Hur mycket energi, uppdelat på el och värme, använder olika enheter och processer?
- Hur mycket bränsle används för transporter?
- Hur mycket energi återvinns?

Kunskap om variationer i elanvändningen behövs också. Din elleverantör kan bistå med sådan statistik.

Kartläggningen är en förutsättning för att du ska kunna identifiera vilka åtgärder som kan vidtas för att hushålla med energi i din verksamhet.

Energifrågorna är ofta spridda i organisationen. Energi används och effektiviseringar kan göras i alla delar av verksamheten. Därför behövs en tydlig organisation för både planering och genomförande av åtgärder för energihushållning.

2

IDENTIFIERA MÖJLIGA ÅTGÄRDER – ANALYS OCH PLAN

Utifrån kartläggningen analyseras och fastställs vad som är möjligt att göra i alla delar av verksamheten. Både på kort och lång sikt dvs. åtminstone ett årtionde framöver. Det längre perspektivet är viktigt för att samordna åtgärder med varandra och framtida verksamhetsförändringar. Av analysen behöver framgå:

- Vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra och effekten av dessa
- Vilka åtgärder som bedöms som orimliga att genomföra och varför
- Vilka av åtgärderna som verksamheten planerar att genomföra

Analysen med de åtgärder som ni planerar att genomföra sammanställs lämpligen till en energiplan. I planen specificeras när åtgärder ska genomföras och vem som ansvarar. Mycket kan göras direkt utan kostnad medan annat kräver längre investeringsplaner.

Planen visar hur verksamheten ska gå tillväga för att öka energieffektiviteten och övergå till förnybara energikällor för att bidra till nationella och regionala mål inom området.

Planen har en begränsad livslängd och eftersom såväl teknik som verksamhet förändras, behöver planen efterhand revideras utifrån en ny analys.

3

FORTLÖPANDE GENOMFÖRA SKÄLIGA ÅTGÄRDER

Det är själva genomförandet av åtgärderna som gör att företaget kan sägas uppfylla hushållningsprincipen och krav på bästa teknik. Tekniskt möjliga åtgärder som behövs för att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi skall genomföras om det inte är ekonomiskt orimligt. Egenkontroll innebär att ni fortlöpande följer upp:

- energianvändningen
- att planerade åtgärder genomförs
- effekten av de åtgärder som vidtas

Detta kan till exempel göras genom mätningar och nyckeltal. Arbetet med energihushållning ska bedrivas systematiskt, gärna med hjälp av exempelvis ett energiledningssystem.

Fakta/Sveriges energi/klimatmål till 2020

- 40 % lägre utsläpp av växthusgaser
 - 20 % effektivare energianvändning
 - 50 % förnybar energi
- Se vidare: www.miljomal.nu

TILLSYN OCH DOKUMENTATION

Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att hushållningsprincipen följs, de har också uppgiften att ge råd. De har rätt att begära de uppgifter som behövs för tillsynen, till exempel kartläggning, analys och åtgärder. Därför är det extra viktigt att arbetet med energihushållningen dokumenteras.

För dig som behöver söka tillstånd enligt Miljöbalken är det viktigt att det finns underlag i form av kartläggning, analys och energiplan för att kunna redovisa i ansökan hur verksamheten arbetar med och uppfyller hushållningsprincipen.

DET FINNS STÖD ATT FÅ

Energimyndigheten har tagit fram material för att stödja företag i sitt energieffektiviseringsarbete. För somliga företag finns ekonomiskt stöd att söka för kartläggning, analys och energiplan. Utöver detta finns det ofta regionala näringslivsinsatser som kan stödja energieffektiviserings-

arbetet. Energi- och klimatrådgivarna på kommunerna arbetar med att stötta hushåll och företag i energi-frågor.

Lycka till! Ta ditt ansvar och börja energispara – för din egen verksamhets och omvärldens skull.

HÄR KAN DU FÅ MER INFORMATION

Kommunen

Miljökontoret i din kommun

Länsstyrelsen Dalarna

www.lansstyrelsen.se/dalarna [MILJÖ OCH KLIMAT > VERKSAMHETER MED MILJÖPÅVERKAN > ENERGI]

Energimyndigheten

www.energimyndigheten.se [FÖRETAG > ENERGIEFFEKTIVISERING I FÖRETAG]

Naturvårdsverket

www.naturvardsverket.se [VERKSAMHETER MED MILJÖPÅVERKAN > ENERGI]

Miljöbalken (1998:808)

Tony Pers som mår en av delägarna på Nordbet berättar att företaget tog ansvar för sina energikostnader.

Nordbet sänkte energikostnaderna rejält

I Rättvik ligger Nordbet, som utför betning av varmsatsat stål. Under senaste lågkonjunkturen hade de ett par tuffa år, men nu går det riktigt bra igen och man ser ljus på framtiden. Nu kan man också fokusera mer på energisparande åtgärder.

Tony Pers är en av två delägare och företaget sysselsätter idag sju personer.

– När vi tog över verksamheten hade vi bara direktverkande el, det gick åt massor. 2000 började vi med olja istället, men 2007 gick vi över till fjärrvärme, något vi sparat mycket energi på. När vi gick från olja till fjärr-

värme fick vi ner energikostnaderna med 40 procent. Elförbrukningen sjönk mellan 2000 och 2007 med 27 procent och därefter med ytterligare 25 procent.

Tony berättar att de fick kontakt med en konsult via Länsstyrelsen som gav dem flera energibesparingstips.

– Vi bytte ut alla armaturer, isolerade en del fönster, tog bort somliga och renoverade taket. Han fick oss att gå in i det här arbetet, det var inga jätteinvesteringar och vi lyckades förhandla ner priset på rörinstallationen när vi drog in fjärrvärmen. Som småföretagare måste man hålla i plånboken, vi gör det vi kan spara pengar på.

Sågverket Rågsveden tog hjälp utifrån

Rågsveden – Sveden Trä AB är ett privatägt familjeföretag som bedriver sågverk med stor vidareförädling. Företaget har tre produktionsanläggningar med sammanlagt cirka 125 anställda.

Sven Brandt är verksamhetssamordnare och ansvarig för den energieffektivisering som företaget påbörjade 2004. Han är bra på att läsa och tolka standarder och har skrivit ner de rutiner som används idag.

– Först var jag emot det, men vår VD var helt övertygad och drev igenom att vi skulle genomföra effektiviseringsarbetet. Jag trodde det skulle bli för dyrt och att vi inte skulle lyckas med så många besparingar, men jag hade fel. När det gäller elenergin har vi sparat 16 procent och på bioenergin har vi förbättrat oss 27 procent hittills.

Företaget har bland annat sett över tryckluftssystemet och tätat läckage från kompressorerna. De har byggt ut centralsmörjningen, byggt om justerverket och investerat i nya vandringsstorkar med lägre energiförbrukning. Man har också skapat rutiner för att stoppa driften vid produktionsstopp.

Sven Brandt övervakar elförbrukningen i sågen från en dataterminal i verksamheten.

– Mitt råd är att ta hjälp av en extern konsult i upp-taktsskedet. Det kostar betydligt mycket mer att försöka lära sig detta på egen hand, så det är väl använda pengar.

Stig Koch, energicontroller på Landstinget.

Dalarna har det energisnålaste landstinget

2008 fick Landstingsfastigheter Dalarna Stora Energi-Priset för att de hade halverat sin energiförbrukning. De nominerades till E-Prize 2011, som går till den inom näringsliv och offentlig sektor som på bästa sätt kombinerat energi, effektivitet och ekonomi för att sänka sina kostnader.

Landstingsfastigheters sammanlagda lokalyta uppgår till cirka 525 000 kvm och antalet hyresgäster är fler än 400. Energicontroller Stig Koch berättar att de jobbat strategiskt och systematiskt med energieffektivisering sedan 1979. Man har upprättat ett så kallat "Energiråd" där samtliga driftoperatörer ingår. Stig fungerar som motor i det arbetet och träffar samtliga minst fyra gånger per år.

– Vi sätter energisparmål och fastställer energiaktiviteter för varje fastighet och följer upp dem kontinuerligt. Sedan två år tillbaka har vi örönmärkta medel för energisparåtgärder. Driftoperatörerna har ofta egna tips och idéer som vi fångar upp och testar.

Från starten 1982 har en halvering av el- och värmeförbrukningen skett, från totalt 340 kWh/m² till 167

kWh/m² 2010. Stig Koch nämner några bra exempel på energieffektivisering:

- Vårdcentralerna från mitten av 80-talet byggdes med hög kvalitet och är energisnåla.
- Den genomförda husautomationen har gett frukt. Idag sköts värme, ventilation med mera med datoriserad styr- och reglerteknik.
- Roterande värmeåtervinning. Över 80 procent av värmen får man tillbaka.
- Frekvensstyrda fläktar. Ventilationen tar 30 procent av energiförbrukningen.
- Kompetent driftpersonal som har kunskap och förståelse för driftoptimering.

Mycket handlar om att inte tappa fokus och att elda under fastighetsoperatörerna.

– Detta är inget självspelande piano, säger Stig Koch. Det handlar om långsiktigt arbete med tydliga mål och uppföljningar. Jag skulle dock önska att det fanns fler bra konsulter vi kunde jobba med. Konsulter som vågar ifrågasätta gamla metoder och tänka nytt och energieffektivt men framför allt kan leverera ett färdigt hållbart koncept.

Postadress: 791 84 Falun
Besöksadress: Åsgatan 38
Telefon: 023-81 000
E-post: dalarna@lansstyrelsen.se

Broschyren har tagits fram efter samråd med Naturvårdsverket och Energimyndigheten.